

บทที่ 1

บทนำ

1.ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

การเลือกตั้งเป็นกลไกสำคัญประการหนึ่งของการปกครองระบอบประชาธิปไตยแบบตัวแทน (Representative Democracy) ในปัจจุบันเป็นที่ยอมรับกันว่า การเลือกตั้งเป็นวิธีที่ทำให้เกิดการมีส่วนร่วมในการปกครองของประชาชน ด้วยการที่ประชาชนได้เลือกตัวแทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภา หรือคณะรัฐบาล เป็นกลไกการสรรหาผู้ปกครองครองด้วยสันติวิธี ลดปัญหาความขัดแย้งในสังคม การออกเสียงเลือกตั้งจึงเป็นสิทธิและหน้าที่ของพลเมืองต่อการปกครองในระบอบประชาธิปไตย ตามเจตนารมณ์มุ่งหมายของประชาชน ดังที่นักรัฐศาสตร์คนสำคัญ กระมล ทองธรรมชาติและคณะ (2531, หน้า 1) ที่กล่าวไว้ว่า “การเลือกตั้งเป็นกระบวนการทางการเมืองที่เป็นกิจกรรมทางการเมืองอันแสดงถึงการมีส่วนร่วมทางการเมืองของประชาชนผู้เป็นเจ้าของอำนาจอธิปไตย ด้วยการไปใช้สิทธิ์ออกเสียงเลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภาและในรัฐบาล เป็นกลไกแสดงออกซึ่งเจตจำนงของประชาชนที่เรียกร้องสนับสนุนให้มีการปฏิบัติจัดทำหรือละเว้นการกระทำอย่างใดอย่างหนึ่งในทางการเมือง และการตัดสินใจในนโยบายสาธารณะที่มีผลกระทบต่อประชาชน” โดยเฉพาะอย่างยิ่งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ซึ่งมีหน้าที่ในออกกฎหมายเพื่อประโยชน์ของประเทศชาติและประชาชน เป็นผู้เลือกสรรผู้ที่จะดำรงตำแหน่งเป็นนายกรัฐมนตรี ควบคุมการบริหารราชการแผ่นดิน จัดสรรงบประมาณแผ่นดินเพื่อพัฒนาประเทศ และนำปัญหาความเดือดร้อนและความต้องการของประชาชนเสนอรัฐบาล ดังนั้นการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร จึงมีความสำคัญต่อประชาชนคนไทยทุกคนที่ต้องไปทำหน้าที่เพื่อมอบอำนาจอธิปไตยของเราโดยการเลือกผู้แทนไปทำหน้าที่ในการปกป้องผลประโยชน์และดูแลทุกข์สุขของประชาชน รวมทั้งบริหารงบประมาณของประเทศชาติ (สำนักงานคณะกรรมการการเลือกตั้งกรุงเทพมหานคร, ม.ป.ป.)

ภายใต้การเมืองการปกครองของไทยปัจจุบัน ซึ่งเป็นผลมาจากความขัดแย้งของกลุ่มต่างๆ ภายในสังคม ก่อให้เกิดการรัฐประหาร ยกเลิกรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2550 เมื่อวันที่ 22 พฤษภาคม พ.ศ. 2557 โดยคณะรักษาความสงบแห่งชาติ (คสช.) ประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย (ฉบับชั่วคราว) พุทธศักราช 2557 เมื่อวันที่ 22 กรกฎาคม พ.ศ. 2557 (ราชกิจจานุเบกษา, 2557 ก) ให้มีสภานิติบัญญัติแห่งชาติทำหน้าที่แทนสภาผู้แทนราษฎร วุฒิสภา และรัฐสภา วันที่ 21 สิงหาคม พ.ศ. 2557 และมีการจัดตั้งรัฐบาลที่มาจากสภานิติบัญญัติแห่งชาติ โดยมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชาเป็นหัวหน้ารัฐบาล ต่อมารัฐบาลได้มีการร่างรัฐธรรมนูญฉบับใหม่ขึ้น เมื่อวันที่ 4 พฤศจิกายน พ.ศ. 2557 ซึ่งได้มีการจัดตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญชุดแรก จำนวน 36 คน ซึ่งสมาชิกมาจากการแต่งตั้งทั้งหมด มี ดร. บวรศักดิ์ อุวรรณโณ เป็นประธาน (ราชกิจจานุเบกษา, 2557 ข) แต่สภาปฏิรูปแห่งชาติ มีมติไม่รับร่างรัฐธรรมนูญในวันที่ 6 กันยายน พ.ศ. 2558 (ข่าวสด, 2558, ตุลาคม 6). ทำให้มีการตั้งคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญขึ้นใหม่อีก

จำนวน 21 คน เมื่อวันที่ 5 ตุลาคม พ.ศ. 2558 ซึ่งมีนายมีชัย ฤชุพันธุ์ เป็นประธานร่างรัฐธรรมนูญ (ราชกิจจานุเบกษา, 2558) และได้ผ่านการลงประชามติเห็นชอบจากประชาชน จนนำมาซึ่งการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 เมื่อวันที่ 6 เมษายน พ.ศ. 2560 รัฐธรรมนูญฉบับนี้ สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ บดินทรเทพยวรางกูร ทรงลงพระปรมาภิไธย โดยมีพลเอก ประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี เป็นผู้รับสนองพระบรมราชโองการฯ (ราชกิจจานุเบกษา, 2560, หน้า 1-3)

หลังจากการประกาศใช้รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ยังต้องมีการจัดทำร่าง พ.ร.บ.ประกอบรัฐธรรมนูญอีกจำนวน 10 ฉบับ คาดว่า ต้องใช้เวลาอีก 600 วันโดยประมาณหรือราวอีก 20 เดือน ถึงจะจัดให้มีการเลือกตั้งได้ เท่ากับว่าการเลือกตั้ง สส.ของไทยจะไปเกิดขึ้นในช่วงเดือน ธ.ค. 2561 (โพสต์ทูเดย์, 2560, เมษายน 5) และคาดว่าประชาชนจะสามารถออกเสียงเลือกสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรแบบแบ่งเขตเลือกตั้งตามภูมิลำเนาของตนและแบบบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองได้ตามที่รัฐธรรมนูญ และพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร โดยผู้มีสิทธิเลือกตั้งจะต้องมีคุณสมบัติดังต่อไปนี้ เช่น ต้องมีสัญชาติไทย หรือต้องได้สัญชาติไทยมาแล้วไม่น้อยกว่าห้าปี ต้องมีอายุไม่ต่ำกว่าสิบแปดปีในวันเลือกตั้ง และต้องมีชื่ออยู่ในทะเบียนบ้านในเขตเลือกตั้งมาแล้วไม่น้อยกว่าเก้าสิบวันนับถึงวันเลือกตั้ง เป็นต้น ซึ่งได้ระบุไว้ชัดเจนในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 หมวดที่ 7 มาตราที่ 95 (ราชกิจจานุเบกษา, 2560, หน้า 25-26) ส่วนจำนวนสมาชิกผู้แทนราษฎรที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ มาตราที่ 83 มีจำนวน 500 คน ประกอบด้วยสมาชิกผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากการเลือกตั้งแบบแบ่งเขตเลือกตั้งจำนวน 350 คน และสมาชิกผู้แทนราษฎรซึ่งมาจากบัญชีรายชื่อของพรรคการเมืองจำนวนหนึ่งร้อยห้าสิบคน (ราชกิจจานุเบกษา, 2560, หน้า 22)

ประมาณว่าในปลายปี พ.ศ. 2561 ที่จะมีการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรเกิดขึ้น ถือว่า จะเป็นการเลือกตั้งทั่วไปครั้งสำคัญครั้งหนึ่งในประเทศไทย การเตรียมความพร้อมการเลือกตั้งของประชาชน จึงมีความจำเป็นต่อการไปใช้สิทธิเลือกตั้งประชาชน เพื่อให้การเมืองการปกครองของไทยก้าวเข้าสู่ความเป็นประชาธิปไตย และนำความสงบสุขมาสู่สังคมไทย ประชาชนจึงควรมีความรู้ความเข้าใจต่อการเลือกตั้งผู้แทนของตนเข้าไปทำหน้าที่ในรัฐสภา อันมีรัฐธรรมนูญเป็นกฎหมายแม่บทที่สำคัญสำหรับการปกครองของไทย อีกทั้งที่มาสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะเข้าไปทำหน้าที่ในสภานั้น ควรทำหน้าที่ในการเป็นตัวแทนเจตนารมณ์ของประชาชน โดยเฉพาะคุณลักษณะของนักการเมืองและพรรคการเมืองที่มีลักษณะอันพึงประสงค์นั้น ควรมีลักษณะเป็นอย่างไร รวมถึงปัจจัยที่ส่งเสริมความพร้อมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน จะเป็นแนวทางในการส่งเสริมการเลือกตั้งที่กำลังจะเกิดขึ้นและในโอกาสต่อไป

2.คำถามการวิจัย

1. ระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ของประชาชนเป็นอย่างไร
2. ปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน
 - ปัจจัยด้านคุณลักษณะของประชาชนส่งผลอย่างไรต่อความพร้อมในการเลือกตั้ง

- ปัจจัยด้านระดับความรู้ความเข้าใจในการเลือกตั้งตามกฎหมายส่งผลอย่างไรต่อความพร้อมในการเลือกตั้ง
 - ปัจจัยด้านคุณสมบัตินักการเมือง และพรรคการเมืองส่งผลอย่างไรต่อความพร้อมในการเลือกตั้ง
 - ปัจจัยด้านปัญหาและอุปสรรคของการเลือกตั้งส่งผลอย่างไรต่อความพร้อมในการเลือกตั้ง
3. แนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชน เกิดความพร้อมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรที่จะเกิดขึ้น ควรเป็นอย่างไร

3.วัตถุประสงค์

1. เพื่อศึกษาระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560
2. เพื่อศึกษาปัจจัยที่ส่งผลต่อความพร้อมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน
3. เพื่อศึกษาแนวทางในการส่งเสริมให้ประชาชนเกิดความพร้อมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

4. ขอบเขตการวิจัย

- 1.ขอบเขตด้านเนื้อหา

การศึกษาการเตรียมความพร้อมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน ศึกษากรณีตำบลน้ำอ้อม อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร โดยมุ่งเน้นศึกษาจากระดับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามบทบัญญัติรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560 ปัจจัยในการส่งเสริมความพร้อมในการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรของประชาชน และคุณลักษณะของนักการเมืองและพรรคการเมืองอันพึงประสงค์ตามความคิดเห็นของประชาชน
- 2.ขอบเขตด้านประชากร พื้นที่ และกลุ่มตัวอย่าง

ประชากรที่ใช้ในการศึกษาในครั้งนี้ ได้แก่ ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ตำบลน้ำอ้อม อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร และมีสิทธิในการลงคะแนนเสียงเลือกตั้ง โดยมีกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาจำนวนทั้งสิ้น 375 คน และผู้ที่เกี่ยวข้องกับการเตรียมการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร

5. นิยามศัพท์เฉพาะในการวิจัย

1. การเลือกตั้ง หมายถึง การเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร ตามบทบัญญัติในรัฐธรรมนูญ พ.ศ. 2560
2. รัฐธรรมนูญ หมายถึง รัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พ.ศ. 2560
3. การเตรียมความพร้อมการเลือกตั้ง หมายถึง ปัจจัยที่ส่งเสริมให้ประชาชนมีความพร้อมในการเลือกตั้ง เช่น ความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการเลือกตั้ง คุณลักษณะส่วนตัวของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง และปัจจัยแวดล้อม เป็นต้น

4. ประชาชน หมายถึง ประชาชนที่อาศัยในพื้นที่ตำบลน้ำอ้อม อำเภอค้อวัง จังหวัดยโสธร และมีเป็นผู้มีสิทธิในการเลือกตั้ง

5. ปัจจัยที่ส่งผลต่อการเตรียมความพร้อมการเลือกตั้ง หมายถึง คุณลักษณะของประชาชน ระดับความรู้ความเข้าใจในการเลือกตั้งตามกฎหมาย คุณสมบัติของนักการเมือง และพรรคการเมือง และปัญหาและอุปสรรคของการเลือกตั้ง

6. คุณลักษณะของผู้สมัคร หมายถึง คุณสมบัติส่วนตัว ความรู้ความสามารถ ประสบการณ์ในการทำงานทางการเมือง สถานภาพทางเศรษฐกิจ และจริยธรรมของผู้สมัคร

7. คุณลักษณะของพรรคการเมือง หมายถึง แนวนโยบาย ภาพลักษณ์ และการดำเนินการทางการเมือง

8. คุณลักษณะของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง หมายถึง คุณสมบัติของผู้ที่จะมีสิทธิเลือกตั้งที่ระบุไว้ในรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช 2560

9. คุณลักษณะของประชาชน หมายถึง คุณลักษณะของผู้มีสิทธิเลือกตั้ง ประกอบด้วย เพศ อายุ และระดับการศึกษา

10. ปัญหาและอุปสรรคของการเลือกตั้ง หมายถึง ปัจจัยด้านลบที่ส่งผลต่อความพร้อมการเลือกตั้ง เช่น สภาพเศรษฐกิจ การคมนาคม และการชั่งจูงและให้ความรู้ในทางลบ

11. คุณสมบัติของนักการเมือง และพรรคการเมือง หมายถึง คุณสมบัติของนักการเมือง และพรรคการเมืองที่พึงปรารถนาต่อประชาชน

12. ระดับความรู้ความเข้าใจในการเลือกตั้งตามกฎหมาย หมายถึง ความรู้เกี่ยวกับ บทบัญญัติที่เกี่ยวข้องกับการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎรตามรธน. 2560 และ ความรู้ความเข้าใจในกฎหมายอื่นๆที่เกี่ยวข้อง เช่น ป. อาญา

6. ประโยชน์ที่คาดว่าจะได้รับ

1. ทำให้ทราบแนวทางในการสร้างความพร้อมในการเลือกตั้งของประชาชน
2. เป็นแนวทางในการพัฒนาการเตรียมความพร้อมการเลือกตั้งของประชาชนให้แก่หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
3. สามารถใช้เป็นแนวทางในการปรับปรุงระบบการเลือกตั้งให้สอดคล้องกับความต้องการของประชาชน
4. เป็นการเสริมสร้างความรู้ความเข้าใจ เกี่ยวกับระบบการเลือกตั้งสมาชิกสภาผู้แทนราษฎร และพรรคการเมืองให้กับประชาชน